

som givet, hvad der altid er vanskeligt at hævde — thi det er jo vanskeligt at se ind i Folks Nyre og Hjerte — at han tror paa en personlig Gud. Jeg mener altsaa, at selv om man vil gaa ind paa, at den høitærede Minister har Ret i, at en Gud er kun en saadan Forfikkning, som afgives under religiøs Sanktion, saa er det dog at gaa meget for vidt, naar den høitærede Minister vil paastaar, at Eden med religiøs Sanktion kun kan aflægges af den, der har, jeg kunde næsten sige, en konfessionel Tro paa en personlig Gud. Jeg har gjort disse Bemærkninger, fordi den høitærede Minister udtalte sig, som han gjorde under Behandlingen af det andet Lovforslag om samme Gjenstand. — Hvad det nu foreliggende Lovforslag angaar, vil jeg først sige, at man i Almindelighed maa skjelne, antager jeg, mellem to Slags Eder: Løfteeden og Bekræftelseseden, hvilken Sidste i Almindelighed optræder i Form af Vidneed. Hvad Løfteeden angaar, synes jeg, at man temmelig let maa kunne blive enig om, at den efterhaanden maa kunne affattes. Der er det Mærkelige ved denne Gud, at man ved den altid lover Noget, som man ogsaa ellers paa Grund af Landets Love er nødt til at holde. Naar Nogen f. Ex. skal være Medlem af den danske Rigsdag, lover han ved Gud, at han vil holde Rigets Grundlov; men som Borger i den danske Stat er han virkelig ogsaa iforveien nødt dertil uden Hensyn til, om han har aflagt denne Gud eller ei. Det er ogsaa underligt, forekommer det mig, at Samsundet er særlig mistroisk overfor Folk, som det betror sine Lillidshverv. Det Samme gjælder med Hensyn til Embedsmændene, som altid skulle aflægge en saadan Løfteed. Det var rimeligere, forekommer det mig, at Samsundet ikke forlangte Sligt. Der er ogsaa her det at sige demom, at i Virkeligheden binder en saadan Gud kun den, der iforveien er bunden ved at være Borger i Staten. Skal man endelig til at reformere Gudsbegrebet og Gudsforholdet heri Landet, saa er der al Anledning til at overveie, om ikke disse Løfteeder i det Hele taget bør affattes. Med Hensyn til den anden Art Gud, Bekræftelseseden eller den asserteriske Gud, som jeg tror den kaldes — jeg er ikke specielt sagtyndig i Sligt — synes jeg, man maa vælge mellem forskjellige Slags. Man kan enten have en religiøs eller en borgerlig Gud, enten en Gud, som stilles under religiøs Sanktion, eller en borgerlig Gud, som kun bestaar af de to Ord: Jeg sværger. Jeg tror, at jeg i denne Henseende er kommen til at staa omtrent paa samme Standpunkt som det, det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgtreds (Gos) indtog ved en tidligere Behandling heri Salen af et Tilfælde af Gud, nemlig dette, at der er baade Fordele og Misligheder ved at have den ene eller den anden Art Gud. Ved at have en religiøs Gud opstaar sikkert den

Mislighed, at den rundt om i Landet let bliver opfattet noget nær som en konfessionel Gud, og at der opstaar en vis Tilbøjelighed rundt om i Befolkningen og ligeledes hos Andre, som dog maatte forstaa det meget bedre, til at lægge en vis bestemt konfessionel Opfattelse deri og at anfende, der sværger, uden at have denne Opfattelse, idet han lægger sit eget religiøse Begreb ind i Eden, for ikke at have brugt Eden paa samme Maade som Andre. Det er naturligvis netop en Mislighed; thi det er klart, at, har man en religiøs Gud, bør man ogsaa tage Konsekventen helt ud og indse, at der bør være en saa vid Formel, at det bliver muligt for den Enkelte deri at indlægge den religiøse Opfattelse, han har. Det, tror jeg, er omtrent det Samme, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgtreds (Gos) bemærkede dengang, og der er derved ganske sikkert den store Fordeel, at der for mange Menneſter er en særlig Garanti forbunden med at faae en Gud, der afgives under religiøs Sanktion, og for saadanne Sværgende har det en vis Betydning, at de aflægge Eden paa den Maade; men jeg kan ikke negte, at for mit Vedkommende vilde jeg meget foretrække den borgerlige Gud, som kun bestod f. Ex. af saadanne Ord som: „Jeg sværger“; den har nemlig det Fortrin, at man bliver fri for al mulig Undersøgelse af den Enkeltes Forhold til Religionens Begreb, og det er netop uheldigt at komme ind paa at undersøge det. Paa den anden Side er der den Mangel derved, at der muligt ude i Befolkningen ikke altid strax er den samme Opfattelse af den borgerlige Gud som af den religiøse, den Anstuelſe, at den ikke er saa bindende, ikke saa fastende for Samvittigheden, som den religiøse havde været; men jeg tror dog, at man kan temmelig rolig slaa sig til Taals med den Antagelse, at efterhaanden vil Anstuelſen ogsaa af denne Guds Hellighed, kan jeg kalde det, blive fast i Befolkningen, og den vil indse, at selv om man kun siger Ordene: „Jeg sværger“ og intet Andet, vil det have samme Betydning for den Enkelte, som naar han udtaler det med en Tilføielse, der indeholder en religiøs Paaberaabelse. Det tredje Tilfælde, som Lovforslaget gaar ud paa til en vis Grad, er at have to Eder, en med religiøs Sanktion og en anden af rent borgerlig Natur, men i den Form ialtsald, hvori det foreslaas i det foreliggende Lovforslag, vil jeg ikke være istand til at gaa ind derpaa. Med Hensyn til det rent Formelle skal jeg strax bemærke dette, som jeg allerede har sagt, da jeg tilføiede „til en vis Grad“, at, naar Ordene „jeg sværger“ allerede udgjøre en Gud, men der saa staaar, at Dommeren eller Dvirigheden særlig skal have betydet den Vedkommende, at Krenkelse af saadan Gud medfører samme moraliske og borgerlige Følger